

ALKMAAR EN HOORN

Van beide steden is Alkmaar de oudste. In 1254 kreeg Alkmaar zijn stadsrechten van Willem II voor bewezen diensten, namelijk strijden tegen de Westfriezen. De Torenburch werd gebouwd en Alkmaar kreeg zijn stadswapen. Twee jaar later wilde Willem II over het ijs West-Friesland veroveren, zakte bij Hoogwoud door het ijs en werd door de Westfriezen doodgeknuppeld. Willem II was Rooms-koning, dat wil zeggen Koning van het Duitse Rijk. Het is opmerkelijk dat de laatste koning, die keurvorsten de baas was, tegen een stelletje boeren niet opkon.

Zijn zoon en opvolger was 2 jaar oud toen zijn vader stierf en er was oorlog met Vlaanderen. Toen Floris V 18 jaar werd probeerde hij zijn vader te wreken. Zijn neef Floris van Henegouwen zorgde dat het in het zuiden rustig bleef. In de Rekere, een water dat naar het noorden liep en onbevaarbaar was geworden, werd een dam van stro en hooi gemaakt. De Westfriezen echter waren even hard als hun bodem zacht was. Ze jaagden de dambewaking op de vlucht en versloegen Floris Strijdmacht en achtervolgden ze tot Heiloo. Wie de geestgronden niet konden bereiken gaven de geest.

West-Friesland was voorlopig gered. Twee jaar later kwamen de Kennemers in opstand. Ze hadden de zwakte van Floris gezien. Ook dat opstandigheid beter resultaat gaf dan volgzzaamheid. Ze waren redelijk welvarend, doch hun rechten werden door de graaf steeds meer beknot. Ook de rest van Holland kwam in opstand. Floris probeerde eerst zich te vrijwaren voor een aanval uit Utrecht. Daar was het patriarchaat verdreven en had men een ambachtsgildenregering. Hiermee sloot Floris een niet-aanvalsverdrag en had de handen vrij voor zijn eigen gebied. Daar kon hij voorkomen dat de Kennemers Haarlem in handen kregen. De Kennemers beloofden van verdere tegenstand af te zien, indien hun een aantal rechten werden toegestaan.

Het perkament waar deze rechten beschreven staan heet het Kennemer-Landrecht. In 1292 werd dit door Floris V ondertekend. Hier stond onder meer in:

1. Een baljuw die goed is en geen bastaard.
2. Bij verheffing van een huisman (halfvrije tot vrije), die daardoor schotvrij wordt (schot was een soort gemeente-belasting), moet die belasting vervallen en niet door de andere huislieden worden opgebracht.
3. De graaf moest zich onthouden van inmenging in rechtsgewoonten.

Floris voerde hier een Cyrus de Grote-politiek, van wijze gematigheid, die hij ook jegens de Westfriezen voerde nadat hij zijn vader gewroken had.

In 1282 probeerde Floris opnieuw zijn gezag in West-Friesland te vestigen, ditmaal met succes.

Op 15 juni landde hij bij Wijdenes en nam daarna Hoogwoud in, waar hij het lichaam van zijn vader vond, dat onder een haardplaat verborgen was. Dwangburgten werden gebouwd bij Wijdenes, Medemblik (Radboud) en ten zuiden van Alkmaar de Nieuwburch en de Middelburch. Om West-Friesland toegankelijk te maken, wat voorwaarde was om zijn gezag te handhaven, beschermde hij de dijken. In 1288 was er een geweldige watersnood en kon Floris de geïsoleerde dorpen met vaartuigen veroveren.

In 1296 werd hij door de edelen vermoord. Behalve de Kennemers rouwden ook de Westfriezen over zijn dood.

Bron van bovenstaande is Floris V door professor drs. W.N. Hugenholtz.

Hoorn dankt zijn stadsrechten aan Willem V. Zijn oom Willem IV was kinderloos gestorven. In Warns werd hij in 1345 doodgeslagen door de Friezen, die hij wilde onderwerpen. (Graaf van Holland zijn, was een gevaarlijk beroep; drie doodgeslagen en de volgende krankzinnig.)

Zijn vrouw, Johanna van Brabant, kwam niet in aanmerking om hem op te volgen.

Willem had twee zusters, namelijk Philippa, die getrouwd was met Edward III van Engeland (deze stichtte de Orde van de Kouseband, te zien op het zogenaamde wapen van Frederik Hendrik aan het Westfries Museum) en Margaretha, die getrouwd was met Lodewijk IV van Beieren, keizer van Duitsland. Lodewijk, die leenheer was, gaf het leen aan zijn vrouw.

Henegouwen was een spilleleen, daar mocht een vrouw opvolgen, doch in Holland, wat een zwaardleen was, mocht dit niet.

Margaretha benoemde haar tweede zoon Willem tot regent verbeider. Die zat dus in de wachtkamer. Hij was toen 13 jaar oud.

Vier jaar later riep Willem zich uit tot graaf van Holland op aansporing van zijn raadgever Willem van Duivenvoorde.

Hij trok ten strijde tegen zijn moeder.

De schepen van Edward III, die zijn schoonzuster te hulp kwam, werden in de Maasmond vernietigd en Willem won de strijd.

Hij had de steun van de Hoeken, mensen die er belang bij hadden, dat Willem aan de macht kwam.